

Provođenje Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke u Vukovarsko-srijemskoj županiji

Kata Krešić

Zavod za javno zdravstvo Vukovarsko-srijemske županije

Ključne riječi: rak dojke, mamografija, Nacionalni program, Vukovarsko-srijemska županija

Rak dojke je u Vukovarsko –srijemskoj županiji, kao i u Hrvatskoj, najčešća maligna bolest u žena i po pojavnosti i po smrtnosti.

U Vukovarsko-srijemskoj županiji je u razdoblju od 2000. do 2005. godine novooboljelo od raka dojke 466 žena. Najmanje novooboljelih žena je bilo u 2000. godini (67), a najviše u 2004. godini, kada je rak dojke otkriven kod 87 žena (Tablica 1).

U istom razdoblju je od raka dojke u Vukovarsko-srijemskoj županiji umrla 241 žena ili svake godine preko 30 žena (Tablica 2).

Tablica 1.

Novooboljele žene od raka dojke u Hrvatskoj i Vukovarsko-srijemskoj županiji u razdoblju od 2000. – 2005. godine

Godina	Hrvatska		Vukovarsko-srijemska županija	
	Broj novih slučajeva	Stopa incidencije / 100 tis. žena	Broj novih slučajeva	Stopa incidencije / 100 tis. žena
2000.	2187	95,0	67	63,0
2001.	2286	99,3	76	71,5
2002.	2057	89,4	81	76,2
2003.	2303	100,1	82	77,1
2004.	2131	92,6	87	81,8
2005.	2303	100,1	73	68,7

Tablica 2.

Umrle žene od raka dojke u Hrvatskoj i Vukovarsko-srijemskoj županiji u razdoblju od 2000. – 2006. godine

Godina	Hrvatska	VSŽ
2000.	843	36
2001.	832	33
2002.	804	33
2003.	822	38
2004.	825	33
2005.	922	37
2006.	830	31

Rezultati provedbe Programa u Vukovarsko-srijemskoj županiji

Na području Vukovarsko-srijemske županije provedba Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke je započela 18. listopada 2006. godine. Mamografskim skriningom je predviđeno obuhvatiti ukupno 26 306 žena u dobi od 50 do 69 godina kojima su na raspolaganju tri mamografske jedinice, u OB Vinkovci, OB Vukovar i DZ Županja. Tijekom dosadašnje provedbe programa broj dnevno pozvanih žena se mijenjao ovisno o radnim kapacitetima mamografskih jedinica, a trenutno je ustaljen na 70 poziva dnevno (30 u Vinkovcima, 25 u

Vukovaru i 15 u Županji). Unatoč nešto kasnijem uključivanju i kvaru jedne od mamografskih jedinica, uspjelo se do početka ove godine pozvati ukupno 17 412 žena ili 66,2% od ukupno predviđenih žena (Tablica 3). Do sada su u cijelosti pozvane žene rođene od 1937. do 1941. godine te žene od 1951. do 1955. godišta, a trenutno se pozivaju žene rođene 1942., 1949. i 1950. godine.

U nešto više od godinu dana provedbe programa, od ukupno pozvanih žena pozivu se odazvalo 40,4% žena, ne uključujući žene koje su same obavile mamografski pregled unutar 12 mjeseci (Tablica 3). Za prva tri pozvana godišta (1937., 1954. i 1955.) uključujući i žene koje su same obavile mamografiju unutar 12 mjeseci, odaziv je nešto veći i iznosi 53,7%. Kao i u drugim Županijama, puno je bolji odaziv mlađih žena, a općenito gledajući bolji je odaziv žena iz urbanih sredina.

Tablica 3.

Broj žena za pozvati, broj pozvanih žena i postotak žena koje su se odazvale pozivu, po pozvanim godištim (ne uključujući žene koje su same obavile pregled unutar 12 mjeseci)
(Stanje: 4. siječnja 2008.)

Godišta	Broj žena za pozvati	Broj pozvanih žena	% žena koje su se odazvale pozivu
1937.	1373	1373	34,8
1938.	1338	1338	38,2
1939.	1328	1328	38,7
1940.	1297	1297	42,3
1941.	1243	1243	44,8
1942.	1255	1031	30,3
1949.	1555	360	11,3
1950.	1513	1319	42,2
1951.	1417	1417	37,9
1952.	1707	1707	42,0
1953.	1667	1667	42,2
1954.	1705	1705	46,1
1955.	1627	1627	48,1
UKUPNO:	19025	17412	40,4

Od ukupnog broja odazvanih žena, sumnjiv mamografski nalaz klasificiran kao BIRADS 4 je imalo 119 ili 1,7% žena, a BIRADS 5 je imalo 19 ili 0,3% žena, nalaz BIRADS 0 je imala 391 ili 5,5% žena (Tablica 4). Suradnjom radiologa iz sve tri mamografske jedinice osigurano je dvostruko očitavanje nalaza, a žene sa sumnjivim nalazima se, sa manjim poteškoćama u Vukovaru, uglavnom uspijevaju kompletno obraditi unutar mjesec dana.

Do sada je u okviru programa karcinom dojke potvrđen kod 32 žene od kojih je nalaze BIRADS 4 i 5 imalo ukupno 27 žena, nalaz BIRADS 0 su imale 2 žene, jedna žena je sa nalazom BIRADS 2, a dvije žene sa nalazom BIRADS 3. Među oboljelim ženama nema niti jedne sa nalazom BIRADS 1 (Tablica 4).

Tablica 4.

Broj nalaza i broj potvrđenih karcinoma dojke u Vukovarsko-srijemskoj županiji prema BI-RADS klasifikaciji nalaza

NALAZ	Broj nalaza	% od ukupnog broja pregledanih	Broj potvrđenih karcinoma
BI-RADS 0	391	5,5	2
BI-RADS 1	2865	40,7	0
BI-RADS 2	3087	43,8	1
BI-RADS 3	561	8,0	2
BI-RADS 4	119	1,7	9
BI-RADS 5	19	0,3	18
UKUPNO:	7042	100,00	32

Prema podacima iz Upitnika koje su žene popunjavale, među oboljelima je 25 žena rađalo, od kojih su 23 žene i dojile. Prije našeg poziva mamografski pregled su obavile samo dvije oboljele žene, dvije žene imaju pozitivnu obiteljsku anamnezu, ali nisu nažalost ranije obavljale mamografiju.

U dosadašnjoj provedbi programa, organizacijski je učinjeno puno toga kako bi se program nesmetano odvijao i kako bi uspjeh bio što bolji. Redovito se provodila i provodi medijska kampanja u različitoj formi, o provedbi programa se podnosi i izvješće pred županijskim tijelima što je i medijski popraćeno, u promotivne svrhe ostvarena je i suradnja sa Ligom za borbu protiv raka Vinkovci, donekle je ostvarena i suradnja sa patronažnom službom, ali nije polučila željene rezultate. Nedovoljan odaziv žena u VSŽ je velikim dijelom uzrokovan većim brojem nepoznatih adresa i nemalim brojem odseljenih žena, posebice sa područja Vukovara i pograničnih dijelova županjskog područja. Do žena sa nepoznatim adresama se pokušava doći na više različitih načina, a potom im se šalju ponovljeni pozivi.

Literatura

1. Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Incidencija raka u Hrvatskoj 2000. - 2005.
2. Umrli prema uzroku smrti, spolu i starosti u Vukovarsko-srijemskoj županiji 2000.- 2006., Državni zavod za statistiku, Zagreb
3. Strnad M. Početak Nacionalnog programa ranog otkrivanja raka dojke. Hrvatski časopis za javno zdravstvo 2006; 2:8